

Inspreken na de gemeenteraadsverkiezingen

Inleiding

De komende jaren gaat er veel veranderen voor mensen met een beperking en gemeenten. De gemeenten krijgen veel nieuwe taken in het sociale domein. Deze hervormingen spelen een grote rol tijdens de campagnes voor de gemeenteraadsverkiezingen op 19 maart. De zorg voor mensen met een beperking, ouderen, opgroeien, jeugdzorg, uitkeringen en tegenprestatie: hoe wil de lokale politiek dat vormgeven? Het is van groot belang dat gemeenten de hervormingen in goed overleg met alle betrokken partijen, waaronder de gebruikers, vormgeven. Zij weten bij uitstek wat er speelt en welke burgers en vrijwilligers ondersteuning nodig hebben. Deze periode biedt kansen.

Na de gemeenteraadsverkiezingen proberen de gekozen politieke partijen een verbond (coalitie) te sluiten met andere partijen om zo over genoeg zetels te beschikken om de gemeente te kunnen besturen. Als dat lukt sluiten zij een coalitie- of collegeakkoord waarin de prioriteiten voor de komende jaren zijn vastgelegd. De eerste weken na de verkiezingen, waarin de nieuwe bestuurders op hun post komen en belangrijke keuzes maken, zijn cruciaal om de belangen en wensen van mensen met een beperking onder de aandacht te brengen en ervoor te zorgen dat hun stem de komende jaren wordt gehoord.

Voor u als lokaal actieve ervaringsdeskundigen of vertegenwoordigers van mensen met een beperking is de periode direct na de verkiezingen dus een belangrijk moment om in gesprek te gaan met de gemeente. Onder andere door middel van deze handreiking, helpt Ieder(in) u om zo snel mogelijk na de gemeenteraadsverkiezingen (gezamenlijk) in gesprek te gaan met de gemeente.

Grote veranderingen bij gemeenten

Er komt veel op de gemeenten af de komende jaren. Gemeenten krijgen nieuwe taken en daardoor krijgen zij te maken met nieuwe onderwerpen. Zij moeten zaken ontwikkelen, kennis opbouwen, zorgen voor een cultuuromslag, samenwerken met andere gemeenten, efficiënter en vraaggericht werken en bezuinigen. Dit hangt allemaal samen met de opdracht die gemeenten van de rijksoverheid hebben gekregen om een inclusieve samenleving te realiseren. De inclusieve samenleving is namelijk het uitgangspunt van het VN-verdrag dat Nederland zal gaan bekrachtigen. Gemeenten zullen de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking moeten verbeteren.

De nieuwe taken

Per 1 januari 2015 verandert er veel op het gebied van zorg, re-integratie en inkomen. Het gaat om de Participatiewet (re-integratie en inkomen), AWBZ/Wmo (ondersteuning van zorgbehoevende mensen) en de Jeugdzorg.

Zorg: AWBZ/Wmo

Het is de bedoeling dat de nieuwe Wmo 2015 per 1 januari 2015 van kracht wordt. De gemeente wordt verantwoordelijk voor de ondersteuning en de begeleiding van mensen met een beperking. De overheveling van AWBZ-taken naar Wmo gaat gepaard met een forse bezuiniging.

Jeugdzorg voor minderjarigen

Vanaf 2015 wordt de gemeente verantwoordelijk voor alle hulp aan minderjarigen. Het gaat dan onder andere om de geestelijke gezondheidszorg, de zorg voor jongeren met een verstandelijke beperking, het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, pleegzorg, de jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Re-integratie en inkomen: Participatiewet

De Participatiewet wordt volgens de planning ook per 1 januari 2015 ingevoerd en de gemeente wordt verantwoordelijk voor de uitvoering daarvan. In de Participatiewet worden de Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) samengevoegd.

Nieuwe college en nieuwe gemeenteraad wacht belangrijke taak

De hervormingen vormen een belangrijke taak voor de nieuwe gemeenteraad en het nieuwe college van Burgemeester en Wethouders (B&W), die samen het gemeentebestuur vormen. Zij moeten zorgen dat de hervormingen in goede banen worden geleid en dat er binnen hun gemeente nieuwe regels en beleid worden gemaakt. De gemeenten geven zelf invulling aan hun nieuwe taken. Alleen als er voldoende kennis is van de wensen en behoeften van mensen met een beperking, kan de gemeenteraad de juiste kaders maken voor het beleid dat het college uit zal voeren, en hen controleren op een goede uitvoering daarvan. Het is van belang dat u de gemeenteraadsleden, die een volksvertegenwoordigende rol hebben, hierop wijst.

Hervormen samen met betrokkenen

De staatssecretaris acht het van belang dat de hervorming in goed overleg met alle betrokken partijen wordt vormgegeven. Dit wordt ook wel burgerparticipatie genoemd. De hervorming moet steunen op een zo groot mogelijk draagvlak bij alle betrokkenen.

Het is voor gemeenten van groot belang dat zij de mensen om wie het gaat steeds raadplegen. In deze periode waarin de plannen worden gemaakt, is er voor u als ervaringsdeskundige, belangenbehartiger, lid van de Wmo-raad, cliëntenraad, participatieraad, WsW/Wwb-raad et cetera, dus een belangrijke rol weggelegd. Ga direct bij het begin van de nieuwe bestuursperiode

met het nieuwe college en de nieuwe raad het gesprek over participeren aan. U speelt een belangrijke rol bij het goed vormgeven van het beleid rondom mensen met een beperking.

U hebt de ervaringskennis in huis die zowel de raad als het college nodig hebben om beleid te kunnen ontwikkelen dat past bij de mensen om wie het gaat. En dat beleid zo uit te voeren, dat mensen met een beperking optimaal kunnen participeren. U hebt zicht op de behoeften en mogelijkheden van mensen met beperkingen, weet hoe u hen kan bereiken en hoe er het beste met hen gecommuniceerd kan worden. U kunt een rol spelen bij vraagverheldering. U kunt laten zien wat de uitwerking van het nieuwe beleid is in de dagelijkse realiteit van mensen. U beschikt over waardevolle ideeën voor een goede, nieuwe aanpak en over oplossingen.

Hoe vult u uw rol als gesprekspartner in?

Zorg dat u inspreekt namens de brede groep mensen met beperkingen. De kans dat uw standpunten worden meegenomen en dat de gemeente u betreft wanneer er beleid wordt gemaakt, is groter wanneer u gezamenlijk optrekt en standpunten formuleert met diverse partijen die mensen met een beperking vertegenwoordigen. Het gaat om partijen als ervaringsdeskundigen, het lokale platform, de cliëntenraad, de ouderenbond en de Wmo-raad et cetera.

Lokale belangenbehartigers, Wmo-raadsleden, cliëntenraden et cetera, die zich opstellen als een partij die met de gemeente meedenkt en denkt in oplossingen, krijgen meer voor elkaar dan mensen die zich slechts focussen op wat er niet goed gaat en wat de gemeente beter moet doen.

- Laat de gemeente zien wat u kunt betekenen. Begin met het stellen van vragen: help de medewerkers om zich te realiseren wat zij wel en niet weten.
- Doe aan kennisoverdracht richting de gemeente.
- Informeer burgers gezamenlijk en bereid ze voor.
- Zoek als belangenbehartigers samenwerking met elkaar: lokale belangenbehartigers, Wmo-raden, cliëntenraden et cetera. En zoek verbinding met andere partijen die ook met de onderwerpen bezig zijn: mantelzorgers, ouderen, woningcorporaties.
- Reik concrete oplossingen aan. Verzamel goede voorbeelden uit de praktijk, bied ze aan.
- Adviseer gevraagd en ongevraagd (dus wees proactief)

Hoe raakt u in gesprek

Tijdens de eerste weken

De uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen zijn bekend. Partijen gaan in gesprek en kijken hoe hun politieke belangen in een coalitieakkoord opgenomen kunnen worden. In het akkoord leest

u wat de gemeenteraad de komende jaren wil bereiken. Het bevat de politieke afspraken op hoofdlijnen tussen de coalitiepartners.

Dit is het moment om opnieuw èn gezamenlijk de belangen van mensen met een beperking aan de orde te stellen bij de coalitiepartijen. Op het moment van de uitslag ziet u dat er coalitiemogelijkheden zijn. In de week na de verkiezingen wordt de gemeenteraad geïnstalleerd, daarna het college gevormd en het coalitie- of collegeakkoord geschreven en vastgesteld.

Wees er snel bij want het vaststellen van het akkoord gaat snel! Hieronder treft u enkele belangrijke stappen aan:

Inbreng tijdens de onderhandelingen

Zorg dat u zichtbaar blijft tijdens de onderhandelingen over het college- of coalitieakkoord; noem nogmaals uw wensen, kom terug op toezeggingen (als die gedaan zijn) om inbreng te leveren. Doe dit via de politieke partijen en richt u op de fractieleden van de politieke partijen die in de gemeenteraad zitten. Stimuleer hen om zich hard te maken voor een samenleving voor iedereen. Adviseer coalitiepartners om bijvoorbeeld de volgende tekst op te nemen in het coalitieakkoord:

Een samenleving voor iedereen, een samenleving waaraan iedereen kan deelnemen. De gemeente <naam gemeente> wil deze samenleving graag realiseren in de komende raadsperiode 2014-2018.

Kennismaken

Zorg dat de nieuwe bestuurders u leren kennen en weten wat uw standpunten zijn, en zorg dat zij zich realiseren hoe belangrijk het is om met u in gesprek gaan. Maak kennis met de fractieleden van de politieke partijen die in de gemeenteraad zitten. U kunt hen een brief of e-mail sturen, maar persoonlijk contact werkt het beste. Op de website van de gemeente staan de adressen. Maak tevens kennis met de wethouder(s). Wethouders en gedeputeerden hebben een vast inloopsprekuur. De tijden staan altijd op de gemeente- of provinciewebsite. Het is handig om (ruim) van tevoren uw komst aan te kondigen, zodat hij of zij zich kan voorbereiden.

Zoek de publiciteit op

Door bijvoorbeeld in de lokale krant een reactie te geven op de verkiezingsuitslag en door aan te geven dat het van belang is dat de gemeente met u in gesprek gaat en uitlegt waarom dit belangrijk is.

In de eerste maanden en daarna

In gesprek over de uitvoering

Ga in gesprek over de uitvoering als het coalitie- of collegeakkoord gereed is en er wordt overgegaan tot uitwerking. Spreek over de participatieplicht, breng uw visie naar voren bij de gemeenteraad, kijk of afspraken worden nagekomen. Zoek in het akkoord naar ingangen om

aandacht te vragen voor bepaalde ideeën of oplossingen. Zoek contact met de ambtenaren als zij een beetje gewend zijn aan hun nieuwe werkomgeving.

Woon de raadscommissie- en raadsvergaderingen bij. Dit zijn openbare vergaderingen waarbij u als inwoner aanwezig kunt zijn om het adviseringsproces van de raadscommissies en de besluitvorming in de raad te volgen. Breng tijdens een commissievergadering uw mening naar voren. In een commissie kunt u inspreken over een onderwerp dat het beleidsterrein van die commissie aangaat, of het onderwerp wél of niet op de agenda staat.

Bezoek de avonden waar raadsleden en inwoners 'met de benen op tafel' met elkaar van gedachten wisselen. Deze worden in veel gemeenten georganiseerd (meestal één keer per vier of zes weken). Iedere gemeente heeft zijn eigen naam voor zulke avonden. Bezoek het spreekuur van een fractie en woon vergaderingen bij.

Dien een burgerinitiatief in

Beleidsmakers zijn erg geïnteresseerd in goed werkende initiatieven uit de praktijk. Wmo-raden, AWBZ-cliëntenraden en lokale belangenorganisaties kunnen gemeenten adviseren om burgerinitiatieven te omarmen.

Waarover gaat u in gesprek

Er is sprake van forse bezuinigingen en het tempo van de hervormingen is hoog. Voorkomen moet worden dat mensen tussen wal en schip vallen. Om die reden zijn onder andere de onderstaande punten belangrijke gespreksonderwerpen:

Inspraak en medezeggenschap van mensen met een beperking en hun representatieve organisaties

Spreek over regelmatige afstemming tussen bestuurders en gebruikers en bespreek hoe zowel de kwantiteit als kwaliteit kunnen verbeteren. Daarnaast is het van belang dat er ook op regionaal niveau inspraak mogelijk is, wanneer gemeenten gaan samenwerken.

Financiële gevolgen voor burgers

De landelijke overheid gaat een aantal landelijke regelingen voor compensatie van zorgkosten voor chronisch zieken vervangen door een maatwerksysteem op gemeentelijk niveau. Enkele regelingen worden afgeschaft en gemeenten krijgen maar de helft van het huidige landelijke budget. Er moet duidelijkheid komen over de financiële gevolgen voor burgers. En het is belangrijk dat de gelden die overgaan naar gemeenten zo gericht mogelijk ingezet worden voor inkomensondersteuning aan mensen met een beperking die meerkosten maken vanwege hun ziekte of handicap.

Onafhankelijke cliëntondersteuning

Spreek over onafhankelijke cliëntondersteuning. Om ervoor te zorgen dat mensen passende ondersteuning krijgen, is het van belang dat zij terzijde worden gestaan door onafhankelijke cliëntondersteuners. Zij hebben het belang van de hulpvrager voor ogen en hebben expertise met betrekking tot het leven met een beperking en ondersteuningsvragen.

Inkoopcriteria aanbieders

Zorg dat u kunt meedenken over de inkoopcriteria die de gemeente hanteert als zij aanbieders aantrekt. En over de voortgang van zorginkoop, met oog voor kwaliteit in aanbod, continuïteit van zorg en zorgverleners, ruimte voor innovatie en kleinschalige initiatieven en keuzevrijheid.

Het realiseren van een inclusieve samenleving

Het VN-verdrag wordt geratificeerd. Dit heeft gevolgen voor de wet- en regelgeving. Geef uw visie op het inrichten van een inclusieve samenleving: toegankelijkheid van informatie en algemeen toegankelijke en betaalbare voorzieningen. Reik ideeën aan.

Handreikingen

Binnen het programma *Aandacht voor iedereen* zijn diverse handreikingen ontwikkeld die interessant zijn in het kader van de verkiezingen. Dit zijn onder andere de volgende:

- Invloed rond de gemeenteraadsverkiezingen
http://www.aandachtvooriedereen.nl/component/option,com_docman/Itemid,298/gid,734/task,_doc_download/
- Wat komt er op ons af? Nieuwe domeinen en taken van de gemeente
http://www.aandachtvooriedereen.nl/component/option,com_docman/Itemid,298/gid,749/task,_doc_download/
- Beleid beïnvloeden bij transitie AWBZ-Wmo
http://www.aandachtvooriedereen.nl/component/option,com_docman/Itemid,298/gid,753/task,_doc_download/
- Het stappenplan helpt bij het op tijd stellen van de juiste vragen aan uzelf, uw achterban en gemeenten en aanbieders. Het biedt handvatten voor advieswerk of belangenbehartiging.
http://www.aandachtvooriedereen.nl/component/option,com_docman/Itemid,298/gid,782/task,_doc_download/
- Deze AVI-checklist helpt bij het beoordelen van het beleidskader vanuit cliëntenperspectief. In deze checklist treft u ook elf aandachtspunten aan om decentralisatieplannen te beoordelen vanuit cliënten- en burgerperspectief.
http://www.aandachtvooriedereen.nl/component/option,com_docman/Itemid,298/gid,783/task,_doc_download/